

ДОВІРА ДО СЕБЕ ЯК ЗАПОБІЖНИК НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ МЕДІА-СЕРЕДОВИЩА: РОЛЬ ПСИХОЛОГА

Одним із найбільших викликів сучасності є інформація, яка поряд з позитивними тенденціями просвіти і розвитку суспільства і окремої особистості може характеризуватись як «інформаційна навала», «орда» тощо, а значить, спричинювати безлад, хаос, руйнації, що призводить до втрати людьми набутих або засвоєння чужих, агресивних, негуманних ціннісних орієнтирів, життєвих пріоритетів. Особливо ця тема актуальна у контексті гібридної війни, яку веде з Україною РФ, в жорстких умовах протистояння і тиску з боку нападника на різні верстви як українського населення, так і світу взагалі.

Відповідальність за аналіз і розповсюдження інформації лежить на громадських діячах, політиках, журналістах, вчителів, вчених, зокрема психологах, які виступають у засобах масової інформації задля допомоги населенню в умовах сучасної війни. Особистість конкретної людини, а також цілого народу як суб'єкта – носія цінностей, моралі, духовності, головного чинника соціокультурного прогресу суспільства і країни – має бути піднесена у свідомості людей, у тому числі у мас-медійному середовищі. Оздоровлення інформаційного простору може відбуватися за наступними напрямками:

- правдива, неупереджена інформація з боку сучасних вітчизняних ЗМІ;
- викриття маніпулятивних, ворожих прийомів, ознак пропаганди і закликів, які можуть згубно діяти на свідомість людини (чи групи людей), її наміри і поведінку;
- підтримка тих верств населення, які особливо потерпають від агресивної інформаційної політики (населення Сходу країни, окупованих територій), або браку чи відсутності повноцінної об'єктивної інформації, яка розкриває і утверджує державницькі установки, міжлюдські стосунки, можливості саморозвитку в складних умовах (військовослужбовці, полонені, переселенці тощо);
- використання комунікаторами таких засобів спілкування з населенням (медійною аудиторією), які підтримують довіру людини до себе, своєї країни, віру у власне майбутнє і у перспективи розвитку своєї держави.

Довіра до себе, власних можливостей, як свідоме прийняття особистістю власних думок, почуттів, поведінки може підкріплюватися, формуватися або нівелюватися і знищуватися, коли люди, особливо підлітки і молодь, а також особи з психічною травмою, перебувають у комунікативному, віртуальному просторі. За своїм змістом і спрямованістю інформаційний простір може бути конструктивним, який сприяє відродженню і зміцненню ресурсів особистості, а може набувати ознак такого впливового середовища, учасники якого несвідомо або навмисне змінюють думки, наміри, деструктивно впливаючи на реальні дії і вчинки людей або цілого прошарку суспільства. Питання довіри людини до себе висвітлено в працях Е. Еріксона, Т.П. Скрипкіної, С.В. Шевченко та ін.

Довіра до самого себе, своїх переконань і цінностей, набутого досвіду охоплює прийняття людиною себе в минулому, сьогодні, а також планів на майбутнє. Це бачення себе у перспективі і здатність змінюватись, корегувати і

вдосконалювати власне «Я», способи представленості себе у світі, конкретному середовищі, у тому числі віртуальному. Збереження власного простору на теренах, зокрема, мас-медіа вже є гарантом цілісності власної психіки, запобіжником проти будь-яких спроб дезінформаторів або маніпуляторів здійснити тиск, агресивно вплинути на особистість, намагаючись порушити її психологічні межі, вживити вірус сумнівів, безнадії, зневіри, страху, а то й байдужість, «відірвати» і щодалі відділити людину від своєї спільноти, роду, етносу, зруйнувати почуття єдності з «Ми». У спільноті з «Ми», пише В.О. Татенко, людина «відчуває своє «Я» поєднаним з іншими «Я»: «Ми – кияни», «Ми – українці», «Ми – європейці». У разі, коли результат спільних дій залежить від поєднання духовних, душевних і фізичних сил – «Ми вистояли», «Ми перемогли», «Ми створили» тощо, – «Ми» «є не тільки засобом, а й самостійною цінністю, найбільш автентичною формою спільного буття людей як соціальних істот» [1, с. 165-166]. Негативні, деструктивні впливи мас-медіа паралізують особистісну, суб'єктну активність людини, роблять її піддатливою маніпулятивним впливам, а отже не здатною «думати» власним розумом, прислухатися до «свого серця і совісті», зберегти свої соціальні «корені».

Довіра до себе як ознака суб'єктності особистості може підтримуватись і формуватись завдяки конструктивному медіа-середовищу. Психологічна допомога різним верствам населення, які пережили або переживають стрес і його руйнівні наслідки, повинна надаватися психологами. Одним із основних завдань психологів-консультантів має бути збереження, зміцнення в особистості довіри до себе, власного Я, теперішніх ресурсів і перспектив на майбутнє. Довіра до себе, своїх цінностей і смислів, до найближчого оточення, своєї спільноти, країни в цілому посилюється в людини через довіру психолога до неї, поваги до її вибору, віру в те, що вона здатна сприймати належну і правдиву інформацію, має в собі особистісні потенції, риси і якості, які можуть уберегти її від негативного медіа-впливу і сприятимуть подальшому особистісному розвитку і потребі у самовдосконаленні. Засобом такої конструктивної, розвивальної, суб'єкт-суб'єктної, уперед спрямовуючої, оптимістичної взаємодії медіа-психолога і людини, є діалог, який може здійснюватись через телебачення, радіо, друкований текст (Т.С. Гурлева, 2015-2018). Діалогічність між комунікантами і взаємодовіра, що лежить в основі діалогічного спілкування, сприяє гармонізації стосунків між людьми. Людина в сучасному медіа-просторі має бути вільною в отриманні знань і реалізації їх у своє життя, а значить довіряти собі (як людині, особистості, суб'єкту), активно і критично виділяти і відсіювати інформацію із ЗМІ. Довіра, яку автор повідомлення викликає до себе через текст, сприяє довірчому ставленню реципієнта і до інформації, яка може допомогти йому у вирішенні наболілої проблеми чи подоланні психологічної травми.

Література:

1. Татенко В. Методологія суб'єктно-вчинкового підходу: соціально-психологічний вимір: монографія. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : [https://www.academia.edu/35076209/Татенко В. Методологія суб'єктно-вчинкового підходу соціально-психологічний вимір монографія.](https://www.academia.edu/35076209/Татенко_В._Методологія_суб_єктно-вчинкового_підходу_соціально-психологічний_вимір_монографія.)